

Nr 336

Av herr **Lundberg**, om inrättande vid Uppsala universitet av en professur i indiologi.

Efter förslag av Nordiska kulturkommissionen föreslår Kungl. Maj:t i årets proposition, att en professur i indiologi, särskilt nyindisk filologi, inrättas vid Stockholms universitet fr. o. m. budgetåret 1966/67. Beslutet är märkligt så till vida att professuren placeras i Stockholm och att den utredning som ligger till grund för placeringen förefaller vara både ensidig och bristfällig.

Det bör erinras om att alltsedan 1920-talet har man både i Uppsala och Lund eftersträvat en uppdelning av lärostolarna i »sanskrit med jämförande indoeuropeisk språkforskning» så att indiologien skulle få en egen lärostol. Men trots upprepade framställningar har statsmakterna aldrig tillmötesgått dessa berättigade framställningar.

De indiologiska studierna vid Uppsala universitet har gamla anor. Redan höstterminen 1838 gav docenten O. F. Tullberg den första kursen i sanskrit i Uppsala och i Sverige. År 1873 gavs en någorlunda regelbunden undervisning i detta språk. Den första professuren i Sverige tillkom 1893 och har fortgått sedan dess. Under professor Helmer Smiths tid (1936—1946) blev lärostolen faktiskt en professur i indiologi. Behovet av en professur i indiologi har varit aktuellt kanske främst i Uppsala men även tidigare i Lund. Och behovet har självklart blivit allt starkare på grund av bl. a. de vidgade internationella kontakterna där behovet av kunskaper om språk och kultur i berörda områden starkt ökat.

Av grundläggande betydelse för både forskning och undervisning är tillgången på litteratur och undervisningsmaterial. I NU 1965:5 påpekas även att »de svenska universitetsbiblioteken äger en icke obetydlig samling orientalisk språkvetenskap och litteratur. Särskilt är Uppsala universitetsbiblioteks samling betydande, tillsammans 742 hyllmeter, varav dock åtskilligt (c:a 40 hyllmeter) är okatalogiserat. Störst är den arabiska samlingen, men även den forn- och medelindiska, turkiska och iraniska samlingen är avsevärd»...

Det påpekas även i utredningen att: »Genom Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala har ett dokumentationscentrum för afrocana skapats av utomordentligt värde.»

Afrikas och Asiens betydelse för vår exportindustri har kraftigt stegrats efter kriget, och 1963 uppgick vår export till dessa världsdelar till 1 231

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1966, 4 saml. Nr 336—345

miljoner kronor. Det afro-asiatiska språk- och kulturområdet omfattar i detta nu c:a 2/3 av mänskligheten, och den finska kommissionen understryker att »i synnerhet de asiatiska staternas inflytande i världen på grund av de senaste årens utveckling är statt i snabb tillväxt. I synnerhet de asiatiska högkulturernas ställning inom världskulturen synes nödvändigöra ett närmare studium av dem.

Asiens stora nationer upplever just nu en intensiv utvecklingsfas även inom de exakta vetenskaperna, särskilt fysik och kemi. Enär största delen av facklitteraturen på dessa områden publiceras på vederbörande lands nationalspråk, förutsätter ett direkt vetenskapligt utbyte med dessa länder kännedom om deras nationalspråk. Det är därför nödvändigt i synnerhet för ett litet land att kunna ty sig till experter som kan följa med den vetenskapliga tekniska utvecklingen i de asiatiska länderna utan förmedling av ett tredje språk».

Men det torde inte endast vara ett affärsmässigt intresse i direkt mening som skall tillgodoses; personalen på ambassader och i utlandstjänst kommer att kraftigt stegas och därmed kommer språkkunskap etc. att få en allt större betydelse. Utvecklingen inom afro-asiatiska området kommer att ske i snabbt stegrad takt, och det gäller därför att utbyggnaden i bl. a. indiologi kan tillvarata hittills vunna erfarenheter inom vårt land, vår litteratur etc.

Om man verkligen anser att de inom vårt land bäst och erfarenhetsmässigt uppbyggda resurserna skall kunna utnyttjas i ett nordiskt samarbete, kan det inte vara försvarligt att placera den nya professuren i indiologi vid ett universitet som började sin verksamhet inom ämnesområdet så sent som 1960 och icke innehar den litteratur som även på detta område är koncentrerad till landets huvudbibliotek i Uppsala.

Det kan även påpekas att Dag Hammarskjölds-biblioteket är förlagt till Uppsala. Likaså finns för forskning, vetenskap och undervisning närstående institutioner i Uppsala.

Att den svenska expertgruppen, kansler och Kungl. Maj:t icke beaktat det centra av forskning och undervisning i sanskrit och indiologi, Nordens förnämsta bibliotek inom ämnesområdet etc., som alltsedan 1838 byggts upp i Uppsala vid dess universitet, kan väl endast förklaras av den känsla av tidsnöd som synes ha uppstått, trots att universiteten i både Uppsala och Lund under årtionden påpekat behovet av professorer i indiologi.

Då det varken ur ekonomisk, vetenskaplig eller undervisningssynpunkt kan vara försvarbart att inte utnyttja de resurser vi redan har inom ämnesområdet, och det samtidigt är mycket angeläget att utbyggnaden kan ske snabbt, bör riksdagen genom att godtaga Kungl. Maj:ts förslag om en professur i indiologi tillmötesgå en förstärkning av forsknings- och undervisningskravet genom att placera professuren vid Uppsala universitet. Genom en sådan åtgärd kan man tillvarata redan befintliga personella, litte-

ratur- och ekonomiska resurser på ett för alla intressen riktigt sätt och slippa undan en improvisation som inte kan vara önskvärd.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag angående placering av professuren i indiologi måtte besluta att inrätta en professur i indiologi, särskilt nyindisk filologi, vid Uppsala universitet, samt avslå Kungl. Maj:ts förslag om dess förläggning till Stockholms universitet.

Stockholm den 26 januari 1966

John Lundberg